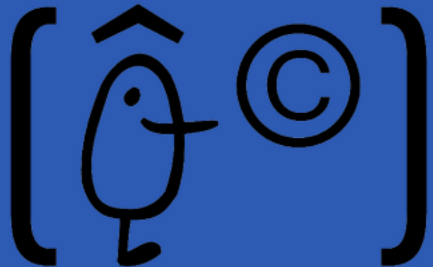

TEMA 3. LES COMPETÈNCIES DE LA UNIÓ EUROPEA

INSTITUCIONS JURIDIQUES DE LA UNIO EUROPEA

curs acadèmic 2021-2022

1. L'atribució de competències a la Unió Europea.
2. La delimitació de les competències a la Unió Europea.
3. Els principis que regeixen l'exercici de les competències.
4. L'exercici de les competències de la Unió per “alguns Estats membres”.

Aquesta obra està protegida amb una [Licència Creative Commons Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

1. L'atribució de competències a la Unió Europea.

- DI: només els Estats tenen plenitud de competències (S^a) i són subjectes primaris o originaris del DI.
- Les OI són subjectes secundaris o derivats del DI ja que són ens creats per 2 o més Estats que, en un o diversos tractats constitutius, els atribueixen competències per aconseguir objectius determinats.
  - Així, són competències derivades i limitades = UE

1.1. El principi d'atribució de competències i la UE

- La UE actua dins dels límits de les competències atribuïdes en els tractats constitutius per aconseguir objectius determinats (Art. 1 TUE).
- També implica a les institucions (Art. 13.2 TUE)
- Control de respecte: Obligació de motivació dels actes com requisit formal de validesa. Abarca tres elements:
  - Tot acte: base jurídica (garantia pp. atribució).

- Tot acte: principals fases procediment (garantia pp. distribució i idoneïtat procediment).
- Motius i raons de l'adopció.
- En principi, l'atribució és definitiva i irreversible (pèrdua competències sobiranes), però amb el Tractat de Lisboa tal caràcter s'ha vist modificat per tres vies:
  - Els tractats de revisió dels Tractats constitutius poden tenir la finalitat de augmentar o reduir les competències de la UE.
  - En el àmbit de les competències compartides, quan la UE decideix deixar d'exercir la seua competència, els Estats podran recuperar la seua i actuar.
  - Retirada voluntària d'Estats membres de la UE.

1.2. Les competències explícites i implícites

- Atribució expressa o n'hi ha altres maneres d'atribució? Teoria de les competències implícites o tàcites:
  - La UE al costat de les competències atribuïdes als tractats constitutius, haurà de tenir les apropiades i necessàries per aconseguir els objectius (regla de la interpretació sistemàtica dels tractats).

- ❖ TJUE: Sentència Fédéchar
- ❖ TJUE: Sentència AETR doctrina consagrada al marc de les CE.

1.3. La clàusula d'imprevisió: l'explicitació de les competències implícites

- Tractats constitutius originaris: clàusula d'imprevisió (les institucions podien explicitar les competències implícites quan no hi haguera previsió i fóra necessari per aconseguir un objectiu comú.
- Actualment: Art. 352.1 i 2 TFUE

a) Les condicions per aplicar la clàusula d'imprevisió

- Art. 352 TFUE determina 4 condicions:
  - L'acció UE deu ser per aconseguir objectius UE (generals i/o específics) amb l'excepció dels objectius PESC.
  - L'acció UE ha de ser necessària per a aconseguir, en el àmbit de les polítiques definides, un dels objectius.
    - ❖ Apreciació de caràcter polític.
    - ❖ Consell per unanimitat.
    - ❖ TJUE control jurídic limitat a inexistència error manifest.

- Caràcter subsidiari de la clàusula.
- Expressament prohibida: PESC i harmonització disposicions legals i reglamentàries dels Estats membres quan els tractats l'exclouen.

b) Límits a la utilització de la clàusula d'imprevisió

- TJUE: augment de competències explícites i la inserció del principi d'atribució de competències va suposar un major control del seu ús i una interpretació més estricta de l'article.
  - Ex: Dictamen TJUE 1996 adhesió CEDH
- Actualment: caràcter poc freqüent.

1.4. Les competències reservades als Estats membres

- Lògica del principi d'atribució: tota competència no atribuïda a la UE continua sent dels Estats.
  - Declaració nº 18 relativa a la delimitació de les competències annexa a l'Acta Final CIG TUE

2. La delimitació de les competències de la UE

- Abans Lisboa: no es contenia llistat general, sinó al llarg dels tractats constitutius
  - Controversies per falta claredat.
  - Teoria sobre les competències de les CE: exclusives, concurrents i complementàries.
- Tractat Lisboa (model tractat Constitucional) ha introduït disposicions delimitat les competències, aportant claredat:
  - Identificació de les categories de competències atribuïdes a la UE.
  - Àmbits d'acció de la UE en cada categoria competencial.

2.1. Les competències exclusives

- Només la UE podrà legislar i adoptar actes jurídicament vinculants.
- Catàleg tancat art. 3.1 TFUE.
  - TJCE: és incompatible amb la llibertat que els Estats membres podien reservar-se al·legant competència paral·lela en les relacions exteriors. Però no exclou tota competència normativa dels Estats.

- ❖ Podran legislar i adoptar actes jurídicament vinculants si són facultats per la UE.
- ❖ Podran legislar i adoptar actes jurídicament vinculants si ho fan per aplicar els actes de la UE.
- ❖ Principi de cooperació lleial: inactivitat de la UE i acció necessària per protegir l'interés comú (caràcter obligatori i transitori).

2.2. Les competències compartides

- Abans Lisboa, TJCE: la competència era concurrent de CE/Estats quan podien actuar els dos, i cada vegada era necessària la determinació de la manera més eficaç.
- Canvi Lisboa: art. 4 TFUE
  - Caràcter residual (ni exclusives ni suport-coordinació-complement).
  - Els Estats i la Unió poden actuar però no en condició d'igualtat (caràcter prevalent de la UE):
    - ❖ Exigències principi de subsidiarietat.
    - ❖ Protocol nº 25 sobre l'exercici de competències compartides, annex a l'Acta Final CIG Tractat de Lisboa.
    - ❖ Declaració nº 18 relativa a la delimitació de les competències, annexa a l'Acta Final de la CIG Tractat de Lisboa.
    - ❖ Exercici i abast: disposicions en els tractats relatives a cada àmbit.

2.3. Les competències de suport, coordinació i complement

- Li permet dur a terme accions amb la finalitat de recolzar, coordinar o completar l'acció dels Estats. L'exercici no pot substituir la competència dels Estats ni contenir harmonització de disposicions legals ni reglamentàries:
- Àmbits:
  - Protecció i millora salut humana.
  - Indústria.
  - Cultura.
  - Turisme.
  - Educació, formació professional, joventut i esport.
  - Protecció civil.
  - Cooperació administrativa.

2.4. La competència especial en matèria de política exterior i de seguretat comuna.

- Art. 2.4 TFUE
- No està englobada en cap de les categories anteriors:
  - Regles i procediments específics.
  - Alt Representant de la UE per a Afers Exteriors i Política de Seguretat.
  - Abstencions constructives i posicions nacionals.
  - Etc.

3. Els principis que refeixen l'exercici de les competències.

- Principi d'atribució es refereix a la delimitació, però hi ha tota una serie de principis que condicionen l'exercici (control d'extensió abusiva).

3.1. El principi de subsidiarietat.

- 1er: AUE política del medi ambient.
- Tractat de Maastricht: Totes les polítiques compartides.
- Tractat de Lisboa: art. 5.3 TUE

a) L'abast del principi de subsidiarietat.

- Àmbits d'aplicació: tan sols aquells que no siguin de competència exclusiva UE (compartides i coordinació-recolzament-complement).
- Doble sentit de condicionament de l'exercici:
  - Serveix per determinar si la UE ha d'intervenir o no exercint la seua competència (formulació limitativa per presumció a favor de la UE).
  - Si la UE ha de intervenir, condiona igualment l'exercici de la competència (criteris eficàcia a nivell estatal i de la UE). Necessitat de l'acció i valor afegit.

- Té, per tant, dues perspectives:
  - Permet als Estats defensar la conservació de les seues competències.
  - Permet afirmar la necessitat d'intervenció UE per dimensió o efectes supranacionals del problema, i la incapacitat dels Estats per tractar-ho eficaçment.

b) Els controls d'aplicació del principi de subsidiarietat

- TUE: Dos tipus netament diferenciats:
  - Control naturalesa política per parlaments nacionals amb caràcter previ a l'adopció.
  - Control judicial TJUE amb posterioritat a l'adopció.

b1) El control previ pels parlaments nacionals.

- Art. 5.3 i 12b TUE desenvolupat pel Protocol nº 1 sobre la comesa dels Parlaments Nacionals en la UE i el Protocol nº 2 sobre l'aplicació dels principis de subsidiarietat i proporcionalitat, annexos a l'Acta Final de la CIG del Tractat de Lisboa.
- Sistema d'alerta: tot projecte d'acte legislatiu de la UE haurà de transmetre's immediatament als PN, incloent fitxa detalls per avaluar el compliment del principi.
  - 8 setmanes: Dictamen motivat (o dos) dirigit als Presidents PE, Consell i Comissió en que expose les raons per les que considera que el projecte no s'ajusta al principi de subsidiarietat.
  - Durant el termini: cap acord sobre el projecte per les institucions UE.

- Cada PN (2 vots): 1/3 PN indiquen que no es respecta el principi (“targeta groga”), els autors del projecte tornaran a estudiar-ho (motivadament: mantenir-ho, modificar-ho o retirar-ho). 3 vegades.
- Procediment legislatiu ordinari: majoria simple PN i la Comissió decidisca mantenir la proposta—PE i Consell: 55% del Consell o majoria vots PE: targeta taronja.

b2) El control posterior del TJUE

- TJUE: control més formal de la seua aplicació per Protocol nº 2.
- Condicions generals i normal de control legalitat dels actes UE.

3.2. El principi de proporcionalitat.

- Art. 5.4 TUE.
- Àmbit d'aplicació: totes les competències de la UE. En aquells en que no es dispose de competència exclusiva, serà d'aplicació posterior al principi de subsidiarietat.
  - Tant al contingut com a la forma de l'acte.
  - Protocol nº 2 sobre l'aplicació dels principis de subsidiarietat i proporcionalitat, annex a l'Acta Final de la CIG del Tractat de Lisboa.
  - Obligació de motivació dels actes.

4. L'exercici de les competències de la UE per “alguns” Estats membres

- DI: Els tractats internacionals poden establir drets i obligacions iguals per a tots els Estats participants (pp. d'integritat del text) o règims diversos (sistemes de reserves).
- CE/UE: les dos alternatives.
  - Abans de TUE Maastricht: integritat del text (però eventual aplicació del pp. de flexibilitat temporal i limitada).
  - Tractat Maastricht: Desig d'objectiu polític més ambiciós (Estats sense el mateix concepte d'Europa): fórmules d'exclusió voluntària (opting out) d'algunes competències.
  - Tractat d'Amsterdam: cooperacions reforçades.

4.1. Les fórmules de l'exclusió voluntària.

- Tractat de Maastricht:
  - Implantació de la moneda única: R. Unit i Dinamarca es van excloure: les disposicions de l'establiment de la moneda única no serien part del patrimoni comunitari (UE) i els Estats que s'hi adheriren posteriorment podrien “opt-out”.
  - Política social: R. Unit.

- Espai de Llibertat i Justícia: R. Unit i Irlanda: asil i immigració; Dinamarca: CAJAI.
- Aplicació CDFUE: Polònia, R. Unit i Txèquia.

4.2. Les cooperacions reforçades.

- Tractat d'Amsterdam, però existien dos cooperacions de facto anteriors:
  - Patrimoni Schengen.
  - Implantació moneda única.
- Actualment art. 20 TUE i art. 326-334 TFUE.
  - Finalitat: impulsar els objectius de la UE, protegir els seus interessos i reforçar el seu procés d'integració.
  - Límit: àmbit UE competències exclusives. Permés inclús a PESC (singularitats).
  - Procediment:
    - ❖ Decisió autorització del Consell: últim recurs quan no siga possible aconseguir els seus objectius de forma conjunta per la UE en un termini raonable.
    - ❖ Caràcter subsidiari.
    - ❖ Sol·licitud recolzada per almenys 9 Estats membres (afavorir la participació tant per Comissió com pels Estats).
    - ❖ Efectes:
      - ✓ Per l'adopció de mesures: Tots els membres del Consell poden participar a les deliberacions, però només voten els participants en la cooperació reforçada.

- ✓ Els actes no formen part del patrimoni jurídic comú i tant sols vinculen als participants.
- ✓ Hauran de respectar les competències, drets i obligacions del no participants, i aquests no impediran la seua aplicació.

4.3. Mecanismes de flexibilitat addicionals en l'àmbit de la política exterior i de seguretat comuna.

- Àmbit PESC: Mecanismes addicionals de flexibilitat:
  - L'abstenció constructiva: si un membre del Consell s'absté, podrà acompanyar l'abstenció amb una declaració formal desvinculant-se de l'obligació de complir la decisió (opting out) i admetrà que siga vinculant per a la UE.
  - Àmbit particular de la PCSD: Consell podrà encomanar la realització d'una missió (defensar valors i afavorir els interessos de la UE) a un grup d'Estats. Decisió per unanimitat i vinculant a tots els Estats, però tant sols els triats l'executaran. El grup acordarà la gestió en associació amb l'Alt Representant de la UE.
  - PCSD: Cooperació estructurada permanent del Tractat de Lisboa: Els Estats requisits més elevats de capacitat militar i compromisos més vinculants en la matèria podran establir una cooperació reforçada permanent
    - ❖ [Protocol nº 10 sobre la cooperació estructurada permanent](#), annex a l'Acta Final de la CIG del Tractat de Lisboa.
    - ❖ Decisions del Consell per unanimitat.

Aquesta obra està protegida amb una [Licencia Creative Commons Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](#).